

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY — ORGAN POSWIĘCONY HIGIENIE I CZYSTOŚCI W NAJSZERSZYM ZNACZENIU TEGO SŁOWA.

Redaktor i Wydawca **Lekarz-D-ła Michał Grejniec** w Częstochowie, Aleja M. Panny Nr. 10, tel. 2-50.

WARUNKI PRENUMERATY.

Rocznie z przesyłką pocztową 6 złotych.
We Francji 40 fr., w Ameryce 2 dol. rocz.
Zmiana adresu 50 gr.

**Konto Czekowe Pocztowej Kasy
Oszczędnościowej Nr. 15-960.**

Adres Redakcji i Administracji:

WARSZAWA, ul. Złota Nr. 23 m. 3.
Telef. 65 - 02. Skrzynka pocztowa Nr. 729.

w Częstochowie informacji udziela się:
ul. Panny Marji 10, Tel. 250 we wtorki i piątki od 7-8 w.

w Krynicy (podczas sezonu letniego) inf. udziela się:
ul. Kraszewskiego d. p. Szwarca (pokój Nr. 21)
we wtorki i piątki 3-6 w.

CENA OGŁOSZEŃ:

Za wiersz milimetr. na 1-ej str. i

4 szpalt. { w tekście 60 gr.
 { za tekstem 50 „

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Cena pojedynczego numeru **20** ||.

Ogłoszenia dla „CZYSTOŚCI” przyjmują wszystkie Biura Ogłoszeń w Polsce i Zagranicą.

Przedruk dozwolony, przy podaniu źródła!

OD REDAKCJI.

Kończymy drugi rok naszej pracy!

Gdyśmy w r. z. przystąpili do wydawania p. „Czystość”, liczyliśmy na poparcie ze strony ludzi **czystych**, którym szerzenie naszych hasel leży na sercu.

Niejeden sobie powiedział: mamy tyle **brudu** w Polsce, czytamy tyle o ohydzie życia naszego (morderstwa, oszustwa, malwers. i t. p.), że chętnie poprzeć trzeba pismo, poświęcone szerzeniu zasad czystości pod każdym względem i notujące piękne i szlachetne czyny ludzkości, czyny, które mogą być **wzorem** dla każdego, szczególnie zaś dla pokolenia podrastającego.

Nie omyliliśmy się w założeniu naszym, zaczynając bowiem od przedstawicieli Władz Najwyższych w Polsce aż do mieszkańców wsi i domów fabrycznych — wszędzie spotkaliśmy się z serdecznym przyjęciem.

Pragniemy, aby zasady „Czystości”, tak wszędzie zapanowały, żeby o Polsce mówiono, że tam jest tak czysto, jak w Holandji lub Szwajcarii.

Uśmiechnie się może ktoś na to, ale zwrócimy uwagę, że wiele rzeczy nieczyszczalnych narazie, stawały się rzeczywistością, gdy całe społeczeństwo szczerze tego pragnęło.

Wiemy, że „Czystość” nie stoi jeszcze na tym doskonałym poziomie, na jakim byśmy ją widzieć chcieli i przeto: Zwracamy się do **każdego**, kto przeczyta to wezwanie nasze, do ludzi wszelkich stanów i wyznań i prosimy: „**Pomóżcie nam w naszej pracy!**”

Przy wydatnej Waszej pomocy, postawimy pismo na odpowiedniej wysokości i cel nasz będzie osiągnięty.

Wielką rolę w życiu higieniczno-zdrowotnem odgrywają zdrojowiska i uzdrowiska nasze.

VII Zjazd Higien. Polskich, który się odbył w Inowrocławiu, omawiał tę kwestję wszechstronnie i jak się wyraził red. „Zdrowia” Dr. Marcin Kacprzak, — „przy zetknięciu się działaczy i sympatyków tejże sprawy — **urabiał opinię publiczną**”.

Zwracamy uwagę naszych Czytelników na referat b. Min. Zdrowia D-ra Witolda Chodźki, odczytany na tym Zjeździe, — p. t.: „Zadania społeczne uzdrowisk polskich”, — który za zezwoleniem autora zamieszczamy w „Czystości”.

Czyniąc zadość życzeniom naszych czytelniczek oraz sfer pracujących w samorządach miejskich i wiejskich, wprowadzamy od zeszytu niniejszego:

1) Kącik dla Matek, gdzie Czytelniczki nasze znajdą praktyczne rady higieniczne w wychow. dzieci.

2) Dział sanitarji i higieny samorządowej — (patrz wywiad z p. Zygmuntem Zabierzowskim, Dyrekt. Depart. Organiz. Min. Spr. Wewn.).

Przy większym poparciu ludzi sympatyzujących ideom „Czystości” — organ nasz ukazywać się będzie coraz regularniej!

PREPARATY I APARATY „PUROL”

DO PIELEGNOWANIA

JAMY USTNEJ i UZĘBIENIA NATURALNEGO i SZTUCZNEGO

(Zastrz. Urz. Patent. № 21613—15216).

systemu **Lekarza-D-ty MICHAŁA GREJNIECA** w Częstochowie, ul. N. Marii Panny № 10.

Rozbrzmiewa hasło — „**Popieraj przemysł krajowy!**”

Jeżeli to hasło jest tylko **o b i u d a** dla W. P., — proszę druk ten **w y r z u c i ó!**

Jeżeli zaś hasło to, jest **czemś godnym** dla W. P. i jeżeli W. P. uważa, że hołdując temu hasłu, przyczynia się

W. P. do wzmocnienia Rzeczposp. Polskiej, — **wtedy** należy wyrzucić te szczotki do zębów, które W. P. posiada, — bo one są czeskie, francuskie lub niemieckie! — **One palą usta Waszel!** —

Szczotki do zębów „PUROL” — wyrób krajowy! one jedynie powinny się znajdować w użytku domowym.

One cieszą się łaskawą opinią J. W. P. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Prof. D-ra IGNACEGO MOŚCICKIEGO Jego Eksc. Ks. Biskupa LUBELSKIEGO, Prof. Stomatologii na Uniw. Jagiel. Prof. D-ra WINCENTEGO LEPKOWSKIEGO oraz wielu innych uczonych i specjalistów.

Opinie te wystarczą chyba W. P., aby się przekonać, że się ma do czynienia z rzeczą praktyczną i dobrą. —

Szczególniej polecamy: „**Anatomiczne-Purol**” — **A**—dla dzieci, **B**—dla Pań, oraz **C**—dla Panów po 2 zł.

Proszek „Purol” **A**—dla dzieci, **B**—dla niepalących i **C**—„**Dla Palaczy**” — usuwa zapach tytoniu. Porcja zł. 1. —

Godne polecenia też są Komplet Szkolny lub Wojskowy (szczot. + prosz.) — Zł. 1. —

Tabletki „Purol” do płukania jamy ustnej, flakon zł. 1. — **Nowość!**

Komplet „Purol” szkolny, lub wojskowy (szczot. + prosz. zł. 1. — w pud. blasz. zł. 1.50.)

Kompl. ten powinien być w tornistrze każdego ucznia lub wojskowego.

Należy żądać w drogerji **tylko** szczoteczki i proszku „PUROL” wyrobu krajowego!

Jeżeli sprzedający zaproponuje inną szczoteczkę — **odrzuć precz tę propozycję!**

Jeżeli zaś art. „Purol” gdzieś niema, zwracać się wprost do Częstochowy z zapotrzebowaniem dla W. P. i Rodziny.

Nie bagatelizować!—bo szczot. „PUROL”, jak się wyraził pewien uczony, — to znaczny krok naprzód w naszej kulturze.

Lekarze, odontolodzy, pedagodzy oraz wszyscy ludzie kulturalni, dbający rzeczywiście o czystość uzębienia, **wyrzucają swe** szczoteczki do zębów, nabywają i zalecają „**Anatomiczne szczoteczki „PUROL”!**”

Bliższych informacji oraz wszelkich wyjaśnień udziela **Lekarz-D-ty MICHAŁ GREJNIEC** w Częstochowie.

Uwaga! Kto wpłaci przekaz, poczt. lub na PKO. Nr. 64-272 lub do Admin. „Czystości” dla „Purol” PKO. Nr. 15.960—zł. 5—ten otrzyma wzory: — 2 szcz. Anatom. + 2 proszki „Purol”, lub 5 kompl. Szkolnych (Wojsk.) —(szcz. + pr.)—f-col

„POLSKA ZACHODNIA”

DZIENNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM NARODOWYM I SPOŁECZNYM NA KRESACH ZACHODNICH RZECZYP. POLSKIEJ.

Najpoczytniejszy polski organ informacyjny na terenie

Górnego Śląska i Śląska Cieszyńskiego.

„POLSKA ZACHODNIA” jest najtańszym i bezkonkurencyjnym organem ogłoszeniowym.

„POLSKA ZACHODNIA” jako organ opinii społecznej całego Górnego Śląska jest abonowana i czytana przez wszystkie sfery, zastępuje zatem interesy wszystkich stanów i stoi na gruncie państwowości polskiej i religii katolickiej.

Adres Redakcji: Katowice, ulica Kopernika 14.
Tel. 303.

Adres Administracji: Katowice, ulica Jagiellońska 5,
Tel. 16—98. P. K. O. 303 501.

Adres Drukarni: Katowice, ulica Kościuszki 15. Tel. 878 i 426 Drukarnia Śląska, Sp. z o. o

Lek. D-ty N. Krupicki, B. Asystent Szk. Lekarsko-Dentyst. w Warszawie twierdzi:

„Uważam szczoteczki „Purol” ze względów aseptycznych za doskonałe. **Anatomiczne zaś szczoteczki „Purol”, wycięte według budowy zębów trzonowych, są, — według mnie, — wprost idealne i powinny być powszechnie używane!**”

Dr. med. Adolf Gibiański (Łódź) tak się wypowiada:

„Używając szczoteczkę do zębów pomysłu p. Lekarza-D-ty Michała Grejnieca, stwierdzam, że dobrze wykonana, ma pomyslowo odpowiednią formę, **odpowiada wszelkim wymogom higieny i aseptyki.**”

Zsługuje we wszelkiach rozpowszerechnie wszędzie, **szczególniej w zakładach naukowych.**

LECZNICA

Polskiego Czerwonego Krzyża

63 MARSZAŁKOWSKA 63

róg Pięknej. Tel. 59-77.
Wszystkie specjalności od 9 r. do 8 wiecz.
Rentgen, Diatermia, D'Arsonel, Lampy
kwarowe, Sollux, Elektryzacja, Analizy,
Szczepienia.

**Kto się chce nauczyć
TECHNIKI DENTYSTYCZNEJ,**

niech poda swój adres, za-
łączając znaczek na od-
powiedź do Adm. „Czystości” w Częstochowie lub
w Warszawie dla „Technika”.

Sekretarz (ka) Intell. gentn.

zechce złożyć oferty

„Czystości”, Warszawa, skrz. 729.

„Czystości”, Częstochowa, skrz. 104.

Kto chce w Warszawie coś załat-
wić, może to uczynić
przez nasze Biuro zleceń. Oferty do
Adm. „Czystości” w Warszawie, skrz.
pocztowa 729 dla „Biuro Zleceń”.

Dr. Witold Chodźko (Warszawa)

Zadania społeczne uzdrowisk polskich.

Żadna gałąź bogactwa krajowego nie jest tak ściśle i tak mocno związana z potrzebami ludności, żadna nie jest obliczona tak wyłącznie nie mał na użytek wewnętrzny kraju, jak zdrojownictwo — słusznie więc doc. Sabatowski domaga się, aby zdrojownictwo nasze tak było zorganizowane, iżby mogło zaspokoić łążenia szerokiach rzesz do ochrony wzgl. odzyskania zdrowia, aby stało się istotnie poważnym czynnikiem, potęgującym zdrowie i odporność fizyczną naszej ludności. Ażeby spełnić to zadanie, zarówno państwowe jak i społeczne — najważniejsze, winny uzdrowiska nasze od powiadać pewnym niezbędnym postulatom:

1) Klienci naszych uzdrowisk powinni znajdować w nich takie warunki i urządzenia ogólnohigieniczne, które nie stałyby w żadnym razie niżej, aniżeli ich warunki domowe. Obfitość powietrza i słońca i najsilniejsze nawet wody mineralne okazały się bezsilne, o ile w naszych uzdrowiskach będą gwałcone zasadnicze postulaty higieny publicznej.

Przedewszystkiem więc jaknajwiększa skrupulatność, sumiennosc i szczerosc w zgłaszaniu chorób zakaźnych i zapewnienie ich należytej izolacji, oraz odkażania, postawienie na właściwym poziomie ratownictwa, zapewnienie publiczności dobrych mieszkań, dobrej, zdrowej wody i czystych pokarmów, należyte usuwanie nieczystości i odpadków — oto jest to minimum wymagań, które każdemu naszemu uzdrowisku postawić musimy w interesie ochrony zdrowia publicznego.

Ponieważ zaś ochrona zdrowia publicznego należy do obowiązków Państwa i samorządów, winny te czynniki przyjść naszym uzdrowiskom w tym dziale z pomocą zarówno bezpośrednią jak i pośrednią.

2) Jako drugi nieodzowny postulat wymienić należy żądanie, aby czynniki lecznicze uzdrowiska były dostarczane publiczności leczącej się w jaknajlepszym stanie, niezmiennie w sposób sztuczny i ażeby były stale utrzymywane na jednolitym poziomie pod względem ich oddziaływania na stan fizyczny pacjentów — do tego celu służy ściśle przestrzegana ochrona źródeł, ich należyte, zgodne z wymaganiami wiedzy ujęcie, właściwe przygotowanie borowiny i t. p. Uzdrowiska, któreby nie dawały całkowitej gwarancji pod względem należyte-

jakości swych środków leczniczych, nie mogą być uznane za instytucje użyteczności publicznej.

3) Trzecim kardynalnym warunkiem doniosłości społecznej uzdrowisk jest, aby były one ogólnym dobrem całego narodu, ażeby nietylko ludzie bogaci mogli korzystać z dobrodziejstwa ich sił leczniczych, ażeby niosły one zdrowie, siły i wypoczynek najszeršym warstwom ludności. Już Rząd Królestwa Kongresowego rozumiał całą wagę tego zagadnienia, kiedy fundował w Ciechocinku i Busku szpitale sezonowe, przeznaczone dla pacjentów niezamożnych. Niezapomniany Chęłchowski zabiegał o ufundowanie gośpód dla włościan, leczących się w Ciechocinku.

Koszt leczenia uzdrowiska składa się: 1) z kosztów podróży w obie strony, 2) kosztów mieszkania i utrzymania, 3) opłaty za kąpiele i inne zabiegi lecznicze, 4) honorarjów lekarskich, wreszcie 5) kosztów taksy zdrojowej.

Rząd Polski w trosce o udostępnienie naszych uzdrowisk, obniżył b. znacznie koszty przejazdu kolejami żelaznymi do uzdrowisk, co z wielkim uznaniem podnieść należy. Z chwilą, kiedy w kraju naszym zjawiły się masowe organizacje lud-

ności pracującej, związki zawodowe, ubezpieczenia społeczne i Kasy Chorych, rozporządzające wielkimi środkami, do nich należy troska o należyte wykorzystanie potężnych zasobów i środków naszych uzdrowisk dla dobra ubezpieczonych — niestety, dotąd widzimy przeważnie luksusowe pensjonaty, tworzone w naszych uzdrowiskach przez instytucje ubezpieczeniowe dla osiągnięcia jaknajwiększych zysków, z których ubezpieczeni prawie zupełnie korzystać nie mogą. Z zadowoleniem natomiast podnieść należy duży rozpęd organizacji zawodowych, iż wymienię tu nasze nauczycielstwo, pracowników kolejowych i funkcjonariuszy pocztowych, do tworzenia zakładów leczniczych dla swoich członków w naszych uzdrowiskach. Ruch w kierunku tworzenia instytucji leczniczych w uzdrowiskach przez instytucje ubezpieczeniowe i zawodowe. Rząd nasz powinien popierać z całą energią, choćby przez udzielanie im bezpłatnie pod budowę placów rządowych, tak jak się to np. dzieje obecnie w Niemczech; zarządy zdrojowe winny obniżyć taksy zdrojowe i opłatę za kąpiele dla członków związków zawodowych i ubezpieczeń społecznych; lekarze zdrojowi winni dla tych kategorii pacjentów obniżyć honorarja. Większość kosztów będzie zmuszona pokryć organizacja ubezpieczeniowa albo zawodowa. (Zdr.) (d.c.n.)

Czystość w Samorządach Miejskich i Wiejskich

Wywiad u p. Zygmunta Zabierzowskiego, Dyrektora I Departam. Organiz. Min. Spr. Wewnętrznych.

Korzystając z pobytu Dyr. Zabierzowskiego w Krynicy, udałem się do Niego z prośbą o udzielenie wywiadu dla „Czystości” w dziedzinie szerzenia zasad czystości w miastach i wsiach.

Dyr. Z., pomimo zmęczenia po całorocznej żmudnej pracy, chętnie udzielił informacji poniższych:

„Kwestja higieny, właściwie mówiąc, należy do kompetencji V Depart. Min. Spr. Wewn. (Dep. Śl. Zdr.), wobec tego jednak, że granice czystości są bardzo obszerne, i zahaczają często przy omawianiu i załatwianiu wszelakich zagadnień administracyjnych i wobec tego, że obecny nasz Minister Spr. Wewn. p. Gen. Składkowski intensywną wagę swą skierował na tę kwestję, udzielił Red. „Czystości” pewnych ogólnych wyjaśnień o higienie w samorządzie miast i wsi.

Samorzady naszych miast i wsi dużo uwagi w ostatnich latach udzieliły kwestjom podniesienia hi-

gieniczno-sanitarnego stanu osiedli zarówno z własnej inicjatywy jak i wskutek wskazówek, a czasami też i zarządzeń władz zwierzchnich.

Ostatnie zarządzenia Min. Spr. Wewn. o uporządkowaniu podwórz, studni, gnojowisk, śmietników oraz bielienia ścian domów — wydały widoczne i duże rezultaty.

Nie mam dokładnych cyfrowych danych, gdyż takowe znajdują się w Depart. Zdr., wiem jednak, że inwestycje tego rodzaju idą w setki tysięcy złotych.

Podniósł się estetyczny wygląd kraju, a co najważniejsze — zmienić się zaczęła stopniowo psychologia ludności, która zaczyna obecnie już rozumieć konieczność podniesienia poziomu sanitarnego swych osiedli i ubikacji.

Rozporządzenie zaś Prezydenta Rzeczp. o Organizacji Władz daje już możność poszczególnym Wojewodom wydawania różnych rozpo-

rzędzeń porządkowych, w których są regulowane zagadnienia czystości i zdrowia.

Tyczy się to także kwestji dezynfekcji hoteli, mieszkań prywatnych i publicznych jak również pomieszczeń dla służby folwarcznej.

Przepisy owe jak również częste inspekcje Ministra Składkowskiego lub delegowanych Komisji lustracyjnych, według mego spostrzeżenia, dały bardzo dobre rezultaty.

Stanowcza skonstatować mogę, że stan sanitarno - higieniczny kraju, szczególnie w małych miastach i wsiach, znacznie się podniósł.

Czasami wprost wierzyć się nie chce, że to lub owo czyściutkie miasteczko kilka lat temu jeszcze brnęło w brudzie i niechlujstwie, obecnie zaś ma kanalizację, wodociąg, oświetlenie elektryczne, bruki do-

bre, chodniki, it.p. postępowe urządzenia. Nie potrzebujemy się rumienić przed Zachodem. Rozumie się, że jeszcze jest dużo do zrobienia pod względem higieny w Polsce, ale stwierdzić mogę, że jesteśmy na dobrej drodze, gdyż, jak już wspominałem, wiele pomaga nam zmiana psychologii ludności pod względem pragnienia czystości.

Nie wątpię też, że pismo „Czystość”, które red. reprezentuje i które obrało sobie jako cel — szerzenie zasad czystości, higieny i zdrowia w Polsce — przyczyni się znacznie w tem dążeniu Władz i interesów Państwa.”

Podziękowałem Dyr. Zabierzowskiemu za te słowa otuchy, świadczące, że sprawa nas interesująca, znajduje się na dobrej drodze i w dobrych rękach. G.

Lekarz D-ta Michał Grejniec (Częstochowa).

Dlaczego należy unikać partaczy dentystycznych?

Wstyd doprawdy ogarnia mnie, gdy po dwudziestu latach praktyki i po wydaniu różnych broszur i ulotek, traktujących o potrzebie pielęgnowania uzębienia, — dziś zabrać muszę głos donośny w sprawie unikania partactwa dentystycznego.

Partaczy dentystycznych niestety namnożyło się tyle, a władze państwowe tak mało na ten wprost karygodny objaw zwracają uwagi, że zalani wkrótce będziemy partactwem ku wielkiej szkodzie zdrowia publicznego.

Zewsząd mnie proszą bliżej wyjaśnić, na czym ta szkoda polega.

Uczynię to możliwie przystępniej i dokładniej: — Pomijając różne choroby zawiązane w uzębieniu i jamie ustnej, o czym pomówię kiedy indziej, pacjenci przeważnie się do lekarzy-d-tów zwracają:

I) w celu wyjęcia korzeni lub zębów,

II) w celu leczenia i plombowania zębów,

III) w celu wprowadzania zębów sztucznych, koron i mostków.

Ad I. Stawiam pytanie ludziom, mającym chociaż pobieżne pojęcie o czystości (aseptyce) przy ranach:

Który człowiek może przy operacji, połączonej z wpływem krwi, — pozwolić, aby jakiś brudny partacz to czynił i narażał chorego na zakażenie lub przeniesienie sobie jakiejś choroby (gruźlicy, wenerycznej lub t. p.)?

Liczne wypadki zakażenia i śmierci powinny być przestrożą dla każdego!

Wołam więc do Was: „Nie pozwa-

lajcie aby jakiś partacz wyjmował Wam korzenie lub zęby, bo to grozi Waszemu zdrowiu i życiu”.

Ad II. — „Czy można partaczowi powierzyć leczenie lub plombowanie zęba”?

Każdy rozumny człowiek powi-

„Skutki zaniedbywania zębów”.

W Nr. poprzednim podałem fotografię pacjentki z fistułą ze szczęki górnej. Obecnie radzę się przyrzec takiejże fistule powstałej z gnicia zębów i szczęki dolnej.

Są to skutki zaniedbywania zębów. Pamiętać więc należy o uzębieniu, ale jak już poprzednio mówiłem, — unikając partaczy.

nien powiedzieć sobie: — Gdyby partacz taki dopłacił mi nawet, — też nie pozwolę mu grzebać przy zębach moich”!

Pomijając, że te plomby wylatują zaraz, wiele zakażeń się zdarza przytem, wiele zębów trzeba z plom bami usunąć, wiele razy szczęka gnije pod takimi plombami, które przecież nic nie są warte?

Nie pozwalajcie przeto plombować zębów partaczom, bo to prowadzi tylko do utraty zębów!

Ad III. — Najgorliwiej partacze się rzucili na wprowadzanie zębów, wmawiając ludziom niestworzone rzeczy, że oni to robić potrafią.

Niema wprost gorszego paskudztwa jak to, co oni otumanionym ludziom do ust wsadzają.

Nie mając pojęcia, jak i co, wykrzywiają usta, wprowadzają sposobem wprost szkodliwym dla zdrowia!

Materiały zwykle dają najgorsze go gatunku!

Protezy te, zamiast korzyści, przynoszą tylko szkodę ludziom.

Niektórzy noszą takie paskudztwa w ustach czas dłuższy, dopiero później się przekonują, że stracili zdrowie i pieniądze, gdyż zęby nie dobrze wprowadzone — nic nie są warte!

Większa część ludzi, którzy lekomyślnie wprowadzali sobie zęby, korony lub mostki u partaczy, — choruje na żołądek.

Zwykle taki partacz się ulatnia, nabierając ludzi, o czym niejednokrotnie już na łamach „Czystości” pisaliśmy.

Zapominają niektórzy, że przy włożeniu korony lub mostku działa krwawia i partacz taki, jak wyżej Ad I, przy wyjęciu, nie zachowując zasad aseptyki, — tak samo każdego zarazić może jakąś chorobą weneryczną lub inną.

Unikajcie więc partaczy przy wprowadzaniu zębów! Niektórzy ludzie jeszcze są tak naiwni, że leżą na bałamutne namowy partaczy, że niby to taniej wprowadzają.

Jest to wierutne kłamstwo, bo tandeta, rozumie się, jest może narażenie tańsze, ale zwykle drożej zawsze wynosi.

Nie ma wprost dnia, abym nie musiał zdejmować pacjentom tandety, wprowadzonej przez partaczy!

Ostrzegam więc i nawołuję, — unikajcie partaczy przy wprowadzaniu zębów sztucznych, koron i mostków! Będzie to z pożytkiem dla Waszego zdrowia i dla Waszej kieszeni!

Dział sanitarji miejskiej.

W Nr. poprzednim „Czystości” zamieściliśmy Ankieta naszą tej treści:

Ankieta „Czystości”

„Chcąc jaknajlepiej spełnić nasze zadanie, — szerzenie zasad czystości w Polsce, — postanowiliśmy przeprowadzić następującą ankietę:

1) Jaki jest ogólny stan sanitarno-higieniczny danej miejscowości?

2) Co uczyniono od czasu Odrodzenia Polski, aby podnieść stan higieniczny danej miejscowości?

3) Jakie są najbliższe zadania pod tym względem?

4) Które czynniki rządowe, samorządowe czy też prywatne, najwięcej ku podniesieniu stanu higieny w danej miejscowości dotychczas się przyczyniły lub też przyczynić by się mogły?

Odpowiedzi na te pytania możliwe treściwe, prosimy nadsyłać do Redakcji „Czystości” w Warszawie, skrz. poczt. nr. 729 lub też do filji naszej w Częstochowie skrz. poczt. nr. 104, podając przytem, czy dana osoba życzy sobie ujawnienia nazwiska swego, czy też — nie.

Uprasza się wszystkie pisma o przedrukowanie niniejszego”.

Ankieta naszą przedrukowało wiele pism, za co na tem miejscu składamy Szanown. Redakcjom serdeczne podziękowanie.

Pisma, które ankiety naszej jeszcze nie umieściły, prosimy to uczynić dla dobra sprawy.

Ze wszystkich stron Polski nadeszły opisy urządzeń sanitarno-higienicznych i żale o tem, co się jeszcze nie zrobiło. Materiał nadesłany będziemy ogłaszać na łamach „Czystości”.

Na pierwszy ogień puszcza my zwiąże zestawienie tego, co uczyniono w Mikołowie na G. Śl. pod zarządem burmistrza p. Jana Koją, uodobiznę którego podamy w Nr. następnym.

Zestawienie to dowodzi, że gdy na czele miasta stoi człowiek czynu, a nie czczy gaduła, to nawet przy tylko 10 tys. mieszkańcach, — można dużo uczynić. Radzilibyśmy wielu burmistrzom większych miast zajrzeć do Mikołowa.

Zestawienie

przeprowadzonych w ostatnich latach inwestycji w mieście Mikołowie pod względem czystości.

1923 r.

Przebrukowanie jednej części Rynku i rozbudowa miejskich plant.

1924 r.

Skanalizowanie ul. Żorskiej i jednej części ul. Krakowskiej. Odrestaurowanie ul. Klasztornej i ul.

Lompy. Rozbudowa stawu kąpielowego.

1925 r.

Budowa ustępów publicznych przy ul. Miarki.

1926 r.

Brukowanie ulicy Szpitalnej.

1927 r.

Odrestaurowanie drogi do Podlesia. Rozszerzenie plant.

1928 r.

Brukowanie drugiej części Rynku, przebrukowanie ul. Stawowej i placu przed szkołą powszechną. Założenie drogi z miejskich plant do stadjonu. Rozszerzenie plant, wybudowanie publicznych ustępów na plantach (Wymyślanka), skanalizowanie reszty ul. Krakowskiej i wyczyszczenie zatoki rzeki Jamny przy ul. Dowrcowej.

Kącik dla Matek!

Matki! Chcecie mieć dzieci zdrowe? Czytajcie uważnie ten kącik i niejedno się Wam przyda przy wychowaniu dzieci Waszych, które powinny być zdrowe fizycznie i duchowo!

Najlepsze pióra Polski i Zagranicy przyjmują udział w tym dziale!

Na pierwszy ogień idzie świetny art. prof. Bunge, Lipsk, który oryginalnym ujęciem sprawy każdą matkę a także i ojca zainteresuje.

Prof. Bunge (Lipsk). (Tłom. z niem Dr. Michał Granowski).

ZDROWA ATMOSFERA.

Nie będę mówił o ozonie, kwasie węglowym ani o ilości wilgoci w powietrzu, lecz poruszę kwestję stosunku duchowego do choroby, który się wyrabia w dziecku pod wpływem otoczenia.

Stosunek ten dla rozwoju duchowego i fizycznego dziecka ma ogromne znaczenie.

Rodzice często grzeszą wobec

dzieci, napędzając im stracha zbytęznego lub zanađto je ślimazują.

Z dziećmi należy mówić nie o chorobach lecz o zdrowiu, trzeba jaknajdalej usunąć wpływy, któreby im imputować mogły stan chorobliwy.

Stosunek taki nazwiemy „zdrowa atmosfera”. Przypadki poniższe służyć mogą jako odzwierciedlenie szkodliwości wpajania „chorobliwego” stracha dzieciom.

Często matka w obecności dziecka powiada: „moja mała jest strasznie nerwowa, ona to ma od nas, ja i mój mąż jesteśmy bardzo nerwowi”.

Gdy dziecko to słyszy kilka razy, — ono staje się rzeczywiście nerwowe, nawet gdy przedtem takim nie było.

„Józio, włóż palto, dziś już 2 razy zakaszlnałeś” — mówi do dziecka troskliwa matka; czy nie byłoby daleko prościej powiedzieć: „na dworze jest zimno”.

„Zosiu, nie jedz sałaty, bo dostaniesz swój ból w żołądku” — mówi matka, przyzwyczajając dziecko do swej choroby, lepiej byłoby powiedzieć: „sałata jest dla dorosłych”.

Określenie „*swój ból*” jest zupełnie nie na miejscu.

Matka zauważyła, że powietrze danej miejscowości dziecku nie służy. Nie powinna jednak dziecku mówić: „Jadziu, jakaś ty dziś błada! Powietrze ci tu nie służy!” Powinna, — niepostrzeżenie dla dziecka, — przenieść takowe do innej miejscowości.

Błąd stanowczy naprzykład rozpowszechniony, niestety, zwyczaj zmuszania dzieci do picia tranu. Przy niektórych chorobach wskazany jest ów środek.

Dla zdrowych zaś dzieci tran jest zbytęczny i niepotrzebnie wywiera na nie wrażenie, że są chore i stale się kurować muszą.

(D. c. n.)

P o l e c a m y !

FACHOWE KALENDARZE, NOTATNIKI I PODRĘCZNIKI

każdy w objętości 600 do 700 str. druku:

- 1) Fachowy Kalendarz drogerijno-chemiczny.
 - 2) Fachowy Kalendarz dla branży spożywczej, kolonjalno-winnej i pokrewnych branż.
 - 3) Fachowy Kalendarz dla branży metalowo-maszynowej, budowlanej i ceramicznej, automobilowej i rowerowej i maszyn rolniczych.
 - 4) Fachowy Kalendarz dla branży skórnej i obuwniczej, galanterijno-skórzanej i branż pokrewnych.
 - 5) Fachowy Kalendarz dla branży elektrotechnicznej i gospodarki cieplnej.
 - 6) Fachowy Kalendarz „Kupca” dla handlu, przemysłu i finansów z szerokim uwzględnieniem branży papierniczej i galanterijnej, branży włókienniczej i konfekcyjnej.
 - 7) Fachowy Kalendarz dla zawodu gospodnio-restauracyjnego i przemysłów pokrewnych jak browarnictwo, przemysł wódczany itp.
- Warunki dla ogłoszeń i opisów reklamowych są we wszystkich kalendarzach te same.

Adres: „**KUPIEC**”, POZNAŃ.

DZIAŁ CZYSTOŚĆ CZYNU SPOŁECZNEGO.

Dział ten notuje wszelkie czyny ofiarne i szlachetne na rzecz ogółu, jednostki, wiedzy lub idei.

Prosimy naszych Sz. Czytelników o wszelkich tego rodzaju faktach zawiadamiać nas niezwłocznie.

Za ratowanie ginących.

Min. Spr. Wewn. przyznało medale za ratowanie tonących Tomaszowi Bandurowi w Piekarach, pow. świętochłowickim oraz Wiktorowi Kienowi, adjunktowi polskiej kolei państwowej w Dziedzicach.

(Dr. Abnes Jonns w Ohio)
(St. Zjedn)

spełnił obowiązek lekarza, pomimo narażenia własnego swego życia.

W trakcie operacji, pacjent, us-

piony uprzednio pod chloroformem, nagle poruszył się gwałtownie i nieświadomym wyrzutem ręki tak silnie uderzył D-ra Jonksa w pierś, że ten upadł. Podniósł się jednak, dokończył operacji i dopiero wtedy, gdy pacjent powrócił do przytomności, dr. Jones zemdlął i zmarł na udar serca.

Donoszą nam z Nowego Jorku, że komandor Byrd wraz ze swymi trzema towarzyszami odbył lot do bieguna południowego. Dla nauki lot ten ma wielkie znaczenie, gdyż lotnicy przelecieli nad okolicami dotąd niezbadanymi. Lot ten zaliczyć należy do najbardziej niebezpiecznych.

Medale za poświęcenie się dla bliźnich otrzymali:

P. Bot,

pomocnik stolarza w Poznaniu, za uratowanie dwóch tonących chłopców,

St. Suwiński,

posterunkowy P. P. w Tomaszowie, za uratowanie dzieci z płonącego domu,

R. Goliński,
uczeń gimnazjum w Tarnopolu za uratowanie życia tonącej,

St. Koźnik,

w Śniatynie, za uratowanie kobiety w czasie powodzi,

Wł. Szyrzyński,

w Tczewie, za wyratowanie osoby z pod nadjeżdżającego pociągu,

J. Adaciński,

w Jarystowie, za uratowanie tonącego,

M. Bączkowski,

w Poznaniu, za uratowanie tonącej,

Fr. Jagło,

w Czortkowie, za uratowanie tonącej.

Cześć im, za czynną miłość bliźniego!...

Kupon Nr. 9.

Każdy czytelnik „Czystości”, który przyśle wycięty ten kupon, z adnotacją, gdzie Nr „Czystości” nabył i poda swój dokładny adres do Administracji, otrzyma pamiątkę, która wyniesie tyle, a może nawet i więcej, co kosztuje numer pojedynczy „Czystości”.

Przy wszelkich zakupach

zamówieniach itp. powoływać się prosimy na „CZYSTOŚĆ” zawiadamiając nas również o tem.

Zwracamy uwagę
na **kupon pamiątkowy.**

**Kto dba
o swe
zęby
używa
tylko
szczot.
„PUROL”**

**Korony
i mostki
oczysz-
cza
gruntownie
tylko
szczot.
„PUOL”**

Utarty zwyczaj czyszczenia zębów wszędy powinien być zarzucony, gdyż przenosi tylko brud z jednego zęba na drugi i niszczy zęby.

Czyścić należy zęby wzdłuż ich budowy, t. j. górne zęby z góry na dół, dolne zaś — z dołu do góry.

Rozumie się, że powinna być ku temu zastosowana odpowiednia szczoteczka.

Najodpowiedniejszą ku temu szczoteczka do zębów jest według zdania największych powag Polski i zagranicy, szczoteczka „Purol”, systemu Lek.-D-ty Michała Grejnieca w Częstochowie.

Kto się dobrze rysunkowi przyjrzy, przyzna rację temu twierdzeniu i zażąda do pielęgn. uzębienia swego szczot. anatomicznej — „Purol”.

Włosie w Anatomicznych (ulepszonych) szcz. „Purol” jest tak skonstruowane, że obejmuje w zupełności nasze trzy zęby trzonowe, które przy jedzeniu najwięcej pracują, żując pokarmy i podlegają przeto częstszemu zepsuciu. Resztki jedzenia w szczelinach pomiędzy trzonowcami niszczą ich emalję i powodują utratę tych właśnie zębów, które najwięcej się przyczyniają do życia pokarmów.

Żądać należy „PUROL” wszędy!
Jeżeli gdzieś nie ma zwracać się

„PUROL”

Warszawa, Skrzynka pocztowa 729
lub Częstochowa, Skrz. poczt. 104.

W Częstochowie w skl. apt. pp. Orłowskiego, Orła, Neufelda i Orдона.

Jeżeli **zęby** są chore, to i **usta** są chore; **żołądek i Kiszki** są wtedy chore; stan ten pociąga **chorobę całego organizmu.** Niema zdrowia przy chorych zębach! Ale pamiętać należy, że nie wolno zębów swych, fundamentu swego zdrowia, powierzać partaczom, ani do wyjęcia, ani do leczenia, ani **tembardziej do wprawiania.**

KRONIKA.

Odznaczenie „Czystości” na P. W. K.

Zarząd P. W. K. w Poznaniu przyznał „Czystości” pismem za N- 75376 za współpracę w Wystawę — Dyplom Uznania.

Dni Przeciwgruźlicze.

Ministerjum spraw wewnętrznych udzieliło pozwolenia na zorganizowanie wzorem lat ubiegłych „Dni przeciwgruźliczych”, poświęconych propagandzie zwalczania gruźlicy oraz zbiorce fundusów na ten cel w okresie od 1 grudnia do 10 stycznia 1930 r. na terenie całego państwa.

VII Zjazd Higien. Poiskich.

VII Zjazd Higien. Polskich w Inowrocławiu pod przew. Prezesa Warsz. T-wa Higien. D-ra Witosława Dąbrowskiego miał przebieg nadzwyczaj uroczysty, obrady zaś były interesujące i dają wynik korzystny dla całego społeczeństwa. Marszałkiem Zjazdu obrany został prof. Gluziński (Warszawa), wice marsz. prof. Gantkowski (Poznań).

Przyjdym stanowili prof. Bujwid (Kraków), prof. Dąbrowski, Prez. W. T. H. (Warszawa), wice wojew. Gronziewicz (Poznań), Sabatowski (Lwów), inż. Heyman (Warszawa), dyr. Jarosz (Truskawiec), red. dr. Kacprzak (Warszawa), prez. m. Jankowski (Inowrocław), dyr. Rabczewski (Warszawa), gen. in. Kałkowski (W-wa), prof. red. Korczyński (Kraków), dr. Zieliński (W-wa); sekretarze Janina Michałowska (W-wa), drzy Gunowicz, Gutowski, Sroczyński (Inowrocław).

Po wygłoszeniu szeregu powitań i odczytaniu depesz, między in. i od red. „Czystości” przystąpiono do referatów, a mianowicie:

Prof. Gantkowski (Poznań), „Coś my zdziałali w Odr. Polsce dla uzdr. polskich.”

Prof. Korczyński (Kraków): „O nauk. org. polsk. zdrojow.”

Dr. Wanda Szczawińska (W-wa) „Przyczynki do prop. Zdr. w Polsce”.

Dr. W. Chodźko, b. Min. Zdr. (W-wa) „Zadanie społ. uzdrow. polskich”.

Inż. Z. Rudolf (W-wa) „Wodociągi i kanal. w uzdrowiskach”.

Inż. Marcin Heyman (W-wa) „Sprawa planów regulac. w uzdr.”

Inż. Zaczynski (Katowice) Statystyka uzdrowisk.

Docent Dr. Stefan Sterling-Okuniewski (W-wa), Kilka uwag w spr. uzdrowisk.

Dr. Lucjan Sobieszczański (Warszawa), „Spożycie cukru, a cukrzyca i jej leczenie w zdr. krajowych.”

Dr. Wł. Wrześniowski (Częstochowa) W sprawie hig. uzdrowisk.

Dr. Z. Bychowski (W-wa) „Czyniki psychoterapeut. w uzdrowiskach.”

Rektor Politek. Lwowsk. Inż. Nadolski (Lwów) „Higiena w zdrojowiskach”.

Dr. Młotkowski (Szkło) „Rozwój zdrojow. Szkło”.

Referaty owe umieszczone w mies. „Zdrowie” powinny być przeczytane przez wszystkich tych, którzy się uzdrowiskami interesują.

Niektóre, jak ref. D-ra W. Chodźki, b. Min. Zdrowia oraz d-ra Sobieszczańskiego streszczamy w „Czystości” za zezw. autorów.

Charakterystyczny epizod z niedalekiej przeszłości opowiedział Marsz. Zjazdu Prof. Gluziński.

Oto prof. Gluziński w r. 1885 był uczestnikiem jedyne go ogólnopolskiego zjazdu lekarzy w Poznaniu, na jaki zaborca zezwolił. Po zjeździe prof. Gluziński wziął udział w wycieczce z Poznania przez Inowrocław do prastarej Kruszwicy. I właśnie w Inowrocławiu spotkał się z objawem nienawiści ze strony Niemców, którzy podjudzali dzieci szkolne do obrzucania kamieniami polską wycieczkę. Jeden z kamieni trafił prof. Gluzińskiego. Czcigodny profesor, nawiązując do tego przykre go wspomnienia, zaznaczył, że smać wiele zmieniło się od tego czasu jeśli on ma dziś zaszczyt w tymże Inowrocławiu przewodniczyć powszechnemu zjazdowi higienistów polskich.

Prof. Gantkowski w referacie swym omawiając brak zakładów djetetycznych w Polsce, opowiada ze słów d-ra Lewickiego z Krynicy autentyczną obserwację, jak to w pewnym pensjonacie Krynickim pacjent proszący o djetę przez lekarza mu zaleconą, otrzymał odpowiedź: „niech pan jedzie sobie zagranicę, u nas grymasów robić nie wolno”.

Przypuszczamy, że ten opryskliwy stosunek do kuracjuszków obecnie się zmienił, bo już czas, abyśmy każdego kuracjusza traktowali po europejsku.

Uchwały Zjazdu zamieścimy w Nr. następnym.

XIII Zjazd Przyr. i Lek. w Wilnie odbył się przy bardzo licznych udziale uczestników w dn. 26-29 września. Szczegółowe sprawozdanie sekcji higien. i stomatol. zamieścimy w Nr. następnym.

Zaznaczamy obecnie, że sekcja stomatol. pod przewodn. prof. Ant.

Cieszyńskiego ze Lwowa pracowała b. intensywnie; wygłoszone zostały b. ciekawe referaty przez prof. Ant. Cieszyńskiego, prof. Hilarego Wilgę drów Mancewicza (Wilno), Drozdowski (Kraków), Bardaszównę (Lwów), Jarząba (Lwów), Mokrzyckiego, Bartoszkę, Gombińskiego (W-wa), Gayera (Berlin).

Następny V Zjazd stomat. odbędzie się za 2 lata we Lwowie.

Muzeum Higieniczne w Tarnowie.

Za inicjatywą znanego higienisty d-ra Edwarda Szalita powstaje w Tarnowie Muzeum Higieniczne, pierwsza tego rodzaju instytucja w Polsce, zakrojona na szerszą skalę.

Korespondencje.

Z CZĘSTOCHOWY.

Otrzymałmy poniższy List do Redakcji który chętnie zamieszczamy:

Szanowny Panie Redaktorze!

Kieruję swe słowa do „Czystości” jako do organu, stojącego na straży zdrowia publicznego.

Na całym świecie magistraty oraz publiczność zabiegają o to, aby możliwe włączenie zieleni było na ulicach, bo słusznie uważają, że drzewa, pochłaniając kurz, oczyszczają powietrze i dobrze działają na płuca.

Widziałem za granicą stuletnie drzewa podpierane specjalnymi sztabami i podstawkami. Nie mówię już o cieniu i estetycznym wyglądzie ulicy zadrzewionej.

Ozdobą można powiedzieć Częstochowy były jej aleje i nie jedno miasto zazdrościło nam tych pięknych kasztanów.

Ale widać, że chciano nas pozbyć tego upiększenia.

Pamiętam, jeszcze dzieckiem wtedy będąc, — magistrat ni stąd ni zowąd, niby to z powodu starości drzew — postanowił je wyciąć i zasadzić nowe.

Zaczęto od Alei pierwszej; serce ścisłało obywateli miasta, ojciec mój wraz z innymi udali się do prezydenta p. Głazka i ledwie go uprosili, aby dalej nie cięto drzew, aby się przekonac, jak ta reforma wyglądać będzie w Alei pierwszej.

Minęło od tego czasu już 25 lat prawie, ani jedno drzewo w Alei drugiej i trzeciej nikogo nie uszkodziło, pierwsza zaś Aleja wegetowała przez ten czas, łykając kurz aż poddostatkami.

Muzyka się powtarza, tylko z innym trochę warjantem: już nie starość drzew przeszkadza, lecz zmarnienie kilku sztuk. Przyjeżdża jakiś doktryner z Warszawy i mówi, że lepiej wyciąć wszystkie drzewa,

zamiast powoli co rok zamieniać te, które z kretesem zmarły.

Ogołocili nam Aleje drugą i mają się wziąć do trzeciej. Błagam więc tą drogą Magistrat, P.P. Radnych, wszystkich obywateli Częstochowy, szczególnie zaś Przew. Duchowieństwo oraz Sz. P. Redaktora, — wstawcie się za zdrowie naszych dzieci i postarajcie się, aby choć trzecia aleja, najbliższa Jasnej Góry, nie została ogołocona z drzew.

Łączę przy tej sposobności wyrazy szacunku i podziękowania dla Szan. Redakcji „Czystości”.

Janina S.

Częstochowa, d. 10 grudnia 1929.

Przyp. Red. Czynimy zadość życzeniu p. S. umieszczamy Jej list i dołączamy się do Jej prośby.

Walkę z gruźlicą prowadzi prezes dr. Różkowski intensywnie.

Z okazji dni przeciugruźliczych Dr. Parnowski i Dr. Herberg udali się do J. E. Ks. Biskupa T. Kubiny z prośbą, aby Duchowieństwo poparło tę akcję.

W kinie „Apollo” wyświetlono film odpowiedni. Dr. Parnowski wygłosi odczyt na tem. „Gruźlica jako kłeska”.

Z KRYNICY.

Tegoroczny sezon zimowy w Krynicy — pod względem atrakcji sportowych będzie wspaniałą. Wielkie igrzyska międzynarodowe w hokeju, skoki narciarskie, popisy w sztucznej jeździe na lodzie, oraz tor saneczkowy i bobsleyowy, ściągają zapewne na okres zimowy liczne rzesze gości. W sezonie tym, jak i w r. ub. otwarte będą liczne pierwszorzędne zakłady hotelowe i pensjonatowe z „Siedliskiem” i „Koleją” na czele. Ceny nie będą odbiegać od zeszłorocznego sezonu zimowego.

Właściciele will i pensjonatów przyrzekli naszemu korespondentowi, że przyjmować będą gości serdecznie i życzliwie.

Zarząd zaś dołoży wszelkich starań, aby wszystko było w porządku. Czynsz dla kaw. Zdrojowej powinien być stanowczo obniżony, ze względu na ciężkie czasy.

Higieniczne warunki pracy na poczcie są horendalne. Lokal powinien być stanowczo powiększony, gdyż pokój Nr. 4 eksp. jest wzdłuż nas — wytwórnią gruzlików.

Z LUBLINCA.

W piątek, 6 grudnia Wydział Robót Publicznych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego oddał do użytku nowy gmach Pańskiego Gimnazjum w Lublińcu wybudowany kosztem 1,600.000 złotych.

Budynek mieści: 18 klas, salę che-

POWIATOWA KASA CHORYCH

W CZĘSTOCHOWIE

L. 15704 29,

Do Ubezpieczonych w Powiatowej Kasie Chorych w Częstochowie.

Podaje się do wiadomości Ubezpieczonych w Powiatowej Kasie Chorych w Częstochowie, że wszelkie zasiłki należne z Kasy Chorych wypłacane będą:

- osobom na które asygnata zasiłkowa opiewa.
- osobom innym za wyjątkiem funkcjonariuszów Kasy Chorych, które wykażą się upoważnieniem pisemnym, wydanym przez osoby mające prawo do zasiłku. Upoważnienie takie musi być bezwarunkowo podpisane przez osobę upoważniającą z podaniem pełnego imienia i nazwiska, adresu i właściwego domu, w którym pobierający zasiłki zamieszkuje jako świadka upoważnienia, ewentualnie dwóch innych osób, jako świadków, przyczem wypisanie pełnych nazwisk i adresów obowiązuje.

Pozatem bez względu na to, czy po wypłatę zgłaszają się osoby wymienione pod literą a), czy b), winny one przy wypłacie zasiłku okazać dowód tożsamości w postaci dowodu osobistego, lub paszportu, lub książeczki fabrycznej obrachunkowej, lub wreszcie zaświadczenia pracodawcy na którym oprócz podpisu pracodawcy, winien być umieszczony podpis osoby, dla której zaświadczenie jest wystawione.

Osobom, które nie będą się mogły wykazać wyżej wymienionymi dokumentami, należytość z tytułu zasiłków wypłaconą nie będzie, aż do czasu ich przedłożenia.

Częstochowa, dnia 10 października 1929 r.

Dyrektor: (—) **W. Miłkowski.**

Przewodniczący: (—) **E. Wichura.**

mji i pracownię chemiczną dla uczniów, salę fizyki i pracownię fizyczną dla uczniów, salę nauk przyrodniczych również z pracownią, czyli łącznie z salą gimnastyczną i aulą, salę dyrektora i konferencyjną, bibliotekę profesorów i uczniów oraz czytelnię dla uczniów, kuchnię, salę jadalną dla dożywiania, 2 sale słoju, pokój lekarza i dentysty szkolnego 2 garderoby dla młodzieży, *natryski i wanny*, a ponadto 2 mieszkania i szereg innych pomieszczeń pomocniczych. Koszta budowy wynoszą 54 zł. za 1 m³ przestrzeni obudowanej.

Z GDYNI.

Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża w Gdyni zainicjował stworzenie punktu sanitarno-odżywcze-

go dla robotników portowych w porcie gdyńskim. Punkt ten w przyszłości będzie znacznie rozszerzony i swoją akcją sanitarno-higieniczną oraz kulturalną obejmie również marynarzy i emigrantów. Inicjatywa P. C. K. w tej dziedzinie idzie po linii uchwał międzynarodowej konferencji w Genewie, odbytej w październiku r. b. w sprawie higieny w marynarce handlowej.

Narazie punkt sanitarno-odżywczy P. C. K. posiada lokal prowizoryczny. w przyszłości jednak znajdzie pomieszczenie w nowobudującym się dworcem emigracyjnym. Zaprojektowana przez P. C. K. akcja higieniczna w porcie gdyńskim, spotkała się z życzliwym uznaniem i poparciem ministerstwa przemysłu i handlu.

K S I A Ź K I.

Nadesłano nam dreźnie wyd. Higieny pod nazwą „Życie i zdrowie” (Leben und Gesundheit). Tomik trzeci i czwarty obejmują pracę d-ra med. Fetschera „Podstawa dziedziczności i podstawy eugeniki”. Cena po 2 mn. za tomik.

Tomik trzeci omawia sprawy dziedziczności. W 70 stronicach wydanych na wspaniałym papierze i urozmaiconych 44 rysunkami zaznają czytelnika z podstawami dziedziczności, wskazuje na sposób podziału komórek rozrodczych ze szczególnym uwzględnieniem nieśmiertelnych komórek płciowych. W dziale 2-im omawia podstawy dziedziczności na zasadzie nauki Mendla wreszcie porusza sprawę przekazywania płci potomstwu. Bardzo staranne rysunki ilustrują wpływy

otoczenia zewnętrznego na powstawaniu odmian (warjacji) i przechodzi do dziedziczenia wad i chorób, (co urozmaica dobrami fotografjami) oraz takich zbroceń jak sześciopalcowość, zrost palców, zajęcza paszcza, rozszczepienie kręgosłupa. Dalej autor omawia dziedziczenie chorób skórnych, narządów zmysłów, oraz t. zw. konstytucji i cierpień umysłowych, wskazawszy na dziedziczenie w rodzinach obłąkańców i przestępców. Następnie zatrzymuje się nad uszkodzeniem komórek płciowych przez trucizny, w pierwszym rzędzie przez alkohol, ołów, nikotynę i t. p. Przechodząc do ludzi normalnych poruszona została sprawa bliźniąt jednojajkowych, na dziedziczenie podobieństwa odcisków palców, wreszcie

sprawa dziedziczenia talentów zarówno u artystów, jak uczonych w pierwszym rzędzie matematyków.

W tomiku czwartym nazwanym „Podstawami Eugeniki” autor w pierwszej części omawia zagadnienie eugeniki teoretycznej, w drugiej praktycznej. Stojąc na stanowisku wspólnym z Grotjahnem iden tyfikuje higienę rasy z eugeniką, nie biorąc pod uwagę, ani zagadnień antropologicznych, ani biologicznych. W części teoretycznej omawia sprawę rozrostu ludności, doboru ludzi uzdolnionych i typów ujemnych, podkreślając przewagę liczebną potomstwa ludzi o typie ujemnym (idiotów, warjatów i t. p.). Następnie rozpatruje się wpływ zaraz (choroby weneryczne, gruźlica alkoholizmu, chorób infekcyjnych, śmiertelności niemowląt, uszkodzeń w następstwie zajęć zawodowych, wreszcie wpływ wojny na zmniejszenie się ilościowe i jakościowe ludności. W dziale omawiającym zmniejszenie liczby narodzin autor zapomocą pięknych rysunków wskazuje związek między poronieniami a często występującą gorączką połogową i wykazuje stan liczebny dzieci w rodzinach zależnie od społecznego stanowiska, omawia wiek wstępowania w związki małżeńskie w różnych klasach społecznych oraz zależność ilości dzieci od wieku zawieranego przez rodziców małżeństwa. Wreszcie wskazuje na wpływ wędrowek ludności wiejskiej do miast i na stosunek odsetki potomstwa u różnych wyznań w Niemczech.

Dział eugeniki praktycznej społecznej omawia środki, zabezpieczające niszczenie załazka, przez walkę z chorobami wenerycznymi, zaprowadzenie porad przedślubnych i t. d. Z punktu eugenicznego omawiana zostaje sprawa wyjaławiania typów szkodliwych dla społeczeństwa następnie kwestja poronienia z punktu widzenia prawa i zagadnienie dzieci nieślubnych. Sprawa zawodowego lub urzędowego pośrednictwa przy zawieraniu małżeństw, jakoteż kwestja podatkowa zależnie od ilości posiadanych dzieci omawia eugeniczną reformę podatków i przechodzi do malowniczo przedstawienia na rysunku wartości typów uzdolnionych w przeciwieństwie do obarczonych ujemnie. Mimoходом porusza się sprawę mieszkaniową, utrudniającą zawieranie małżeństw jakoteż wychodźstwo, najnieśluszniej małą wagę przypisując gruntowniejszej znajomości nauki o rasie.

Ostatnia część poświęcona t. zw. eugenicie osobistej — prywatnej omawia sprawę wyboru i znaczenie

zawodu, sposobu życia, doboru małżonka i tworzenia rodziny wreszcie sprawę eugenicznego poglądu na świat. Kończy się praca podaniem zasadniczych poglądów nieindecyckiego towarzystwa higieny rasy, ujętych w 44 paragrafach. Na końcu samym są podane najważniejsze książki niemieckie z nauki o dziedziczności i eugeniki, wreszcie wzór świadectwa przedślubnego. Musimy jeszcze raz podkreślić staranność wydawnictwa jakoteż bardzo ładne rysunki, łączące w sobie dane stylistyczne z odpowiednim obrazkiem artystycznym.

P. S. Celem fachowego i dobrego streszczenia dzieł powyższych, zwróciliśmy się do najlepszego w Polsce znawcy tych kwestji, Prezesa Polskiego T-wa Eugenicznego w Warszawie, Dra Leona Wernica. Życzenie nasze spełnione zostało przychylnie i nadzwyczaj starannie, o czem świadczy treść artykułu.

W imieniu czytelników „Czystości” i naszym dziękujemy czcigodnemu p. Prezesowi za pracę wykonaną.

Redakcja.

Nowotwory i Biuletyn T-wa do zwalcz. raka. Pożyteczne to wydawnictwo otrzymać można od Doc. D-ra Stefana Sterling-Okuniewskiego, W-wa Marszałk. 41 lub od D-ra Br. Wejnerta, W-wa, Marszałk. 73.

PISMA.

„Czystość” wśród pism. „Gazeta Readingska” Reading Pa, Stany Zjedn., piszą w Nr. 30 z d. 26 Lipca 29 r. „Miesięcznik „Czystość” zdobywa sobie czytelników wśród wszystkich sfer społeczeństwa”.

„Warsz. Czasopismo Lekarskie” Tyg. pow. medycynie”, Warszawa, Sienkiewicza 12 pod Red. Dra med. Zygmunta Srebrnego w Nr. 33 z d. 5 Sierpnia 29 r. notuje:

„Pod redakcją lekarza dentysty p. Michała Grejnieca wychodzi już drugi rok ilustrowany miesięcznik popularny „Czystość” poświęcony sprawom higieny. Miesięcznik redagowany jest żywo i zawiera w każdym numerze szereg ciekawych artykułów. Oprócz licznych materiałów informacyjnego i kronikarskiego, z którego przebija dążenie do podniesienia poziomu higienicznego w społeczeństwie, znajdujemy w „Czystości” wiele wskazówek praktycznych, pisanych przez odpowiedzialnych zawodowców. Cena pisma bardzo niska, bo wynosząca tylko 6 złotych rocznie, pozwala na jego szerokie rozpowszechnianie. Redak

cja i administracja w Warszawie, skrzy poczt. Nr. 729.

„Polska Gazeta Lekarska”, Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Rutowskiego 9. Organ Tow. Lekarskich Krakowskiego i Lwowskiego, Tow. Lekarzy Polskich b. Galicji, Związku Lekarzy Małopolskich w Krakowie, Towarz. Lekarskich Prowincjonalnych, Stowarzyszenia Lekarzy Polskich w Warszawie, Związku Lekarzy Polaków w Wilnie, Związku Lek. PP., Naczelnej Izby Lekarskiej oraz Izb Lek. w Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi i Warszawsko-Białostockie.

Przewodniczący Miejscowych Komitetów redakcyjnych: Prof. Dr. St. Ciechanowski i Doc. Dr. J. Kos-trzewski (Kraków), — Prof. Dr. Fr. Czubański i Dr. W. Szumlański (Warszawa), Prof. Dr. W. Nowicki i Prym. Dr. A. Domaszewicz (Lwów), — Dr. S. Sterling (Łódź). Redaktor odpowiedzialny: Dr. K. Krzyżanowski (Lwów).

Z przyjemnością przytaczamy ży czliwe dla nas słowa, zamieszczone w tym organie w nr. 31 z d. 4 Sierpnia 1929 r.:

„Nowy organ poświęcony czystości i higienie.

Prasa periodyczna została ostatnio wzbogacona ilustrowanym miesięcznikiem, poświęconym propagandzie higieny i czystości, z uwzględnieniem popierania i krzewienia zasad czystości w życiu społecznym.

Miesięcznik „Czystość” doskonale redagowany przez lek. dent. Michała Grejnieca z Częstochowy zawiera cały szereg ciekawych artykułów, w których na czoło wybijają się znakomite uwagi o znaczeniu kąpieli Dr. Czesława Wroczyńskiego oraz „Jak czyścić zęby” red. Grejnieca.

Poza licznym materiałem informacyjnym i kronikarskim, z którego przebija troska o podniesienie poziomu higienicznego w społeczeństwie, znajdujemy praktyczne wskazówki, propagowane przez naukowców higieny.

Idąc za prądem czasu „Czystość” w każdym numerze wydaje bezpłatne kupony na rozmaite przybory i artykuły higieniczne, jak szczoteczki do zębów „Purol”, proszki do zębów i t. p.”

Biuletyn Urzędniczy Czerwiec-Lipiec. (W-wa, Kredyt. 16 m. 25).

Treść numeru: Walne Zgromadzenie Związku. O przygotowaniu kandydatów do zawodu urzędniczego. — A. de Berier Longchamps O ciągłość przy organizacyjnej — R. H. Pensjonowania — F. N. Jam proximus ardet Ucalegon — X Y. Ustawy uposażeniowe. Syndyka-

SYNDYKAT ROLNICZY CZĘSTOCHOWSKI

SPÓŁKA AKCYJNA
W CZĘSTOCHOWIE.

Dostarcza za gotówkę i na długoterminowy kredyt, na dogodnych warunkach: **Nawozy sztuczne, Maszyny i narzędzia rolnicze, Nasiona i zboża, Paszę treściwą, Materiały budowlane, Węgiel, Koks, Naftę, Oleje i Smary.**

BIURO: PIŁSUDSKIEGO 15

SKLEP: KRAKOWSKA 15.

TELEFONY: BIURO I SKLEP—1-73.

DYREKCJA-270.

SKŁADY: KRAKOWSKA 16 i HANDLOWA 3.—ADRES TEL.: SYNDYKAT-CZĘSTOCHOWA.

lizm urzędniczy we Francji — T. Bigo. Urzędnicy — Posowie — S. K. Zaniedbana sprawa bibliotek — P. Berent. Ruch słuźbowy. Prasa urzędnicza, inne czasopisma, prasa codzienna. Z życia Stowarzyszeń Związkowych. Komunikat.

Nume 12 (grudzień) miesięcznika „Mój Przyjaciel” przeznaczonego przeważnie dla młodzieży szkolnej, robi bardzo korzystne wrażenie. Umiejętny dobór materiału beletrystycznego i popularno-naukowego sprawia, że pismo to z ciekawością będzie przeczytane nie tylko przez młodzież, lecz i przez dorosłych czytelników, interesujących się życiem współczesnym we wszystkich jego przejawach.

Odpowiedzi Redakcji.

W.P. Dr. K. w Katowicach. Zdziwienie W. P., iż taka firma jak De Trey zamiast wystawy, urządza jakiś jarmark, potwierdzają liczne listy do nas.

Chętnie zadość uczynimy życzeniu W. P. i zwrócimy uwagę firmie na wskaz. niewłaściwości.

W.P. Dr. P. we Lwowie. Profesor S. twierdzi: Mogę się z tym lub owym krokiem red. Gr. nie zgadzać, — przyznać jednak muszę, że zasługa jego na polu propagandy zębolecństwa i higieny jest ogromna i niezaprzeczone.

W.P. B. w Bydgoszczy. Zaziębienie. W tym wypadku należy pić herbatę z rumianku, lipy, letnią wodę cytrynową lub z miodem. Trzeba się starać o wywołanie potów. Bierze się kąpiel gorąca i położywszy się do łóżka przykrywa się dobrze. Najlepiej jest wziąć kąpiel parową.

W.P. Dr. L. w Wilnie. Chciałby W.P. Dr. widzieć na łamach „Czystości” artykuły o odżywianiu. Wkrótce takowe się ukaza, — pióra znakomitego higienisty d-ra Edwar da Szalita.

W.P. Inż. S. w Warszawie. Fejleton „Czystość na opak” ukaże się w najbl. N-rze.

Magistrom w... Rozumiemy zainteresowanie W.P. kwestją asfaltu

Otrzymaliśmy od Prez. m. Poznania p. C. Ratajskiego dokł. informacje, które podamy w N-rze nast.

W.P. Inż. F. w Poznaniu. Pens. „Flora” w Krynicy jest czynny pod czas sezonu zimowego, jak również pens. „Kaleta”. Możemy je bardzo polecić W.P. Inż.

W.P. S., drog., w Łucku. Możemy W.P. polecić tyg. „Drogerzysta”, Poznań, Wielka 10, jako dobre piśmo fachowe.

Odp. Administracji.

W.P. S. w Krośnie. Ofiary na rzecz Bursy Gimn. może W.P. skierować również do Ks. Stanisława Szpetuara w Krośnie.

W.P. Dyr. H. w Piotrkowie. Instalacje i efekta świetlne w „Apollo” i „Casino” wykonał dyr. f. „Union” młody lecz zdolny inż. Władysław Dawidowicz w Częstochowie (II Aleja 31).

W. P. Dyr. H. w Częstochowie. Widok bramy i wnętrza podwórza na Kośc. 18 nie zachwyca W. P.! Nas — również!

Prof. Roger W. Babson, Prezes Ameryk. Organizacji Handlu, wyliczając najpotrzebniejsze dla ludzkości środki, mówi w par. 20 — *potrzebny i niezbędny wprost jest przeszek do zębów, zabezpieczający je przed chorobami i próchnieniem.* Środków takich jest dużo, ale żaden nie osiąga wspomnianego celu.

Jedynie prosz. „Purol” spełnia te wymagania.

Powinien przeto być przez każdego używany.

Żądać należy wszędzie. Jeżeli zaś gdzie niema, zwracać się należy do Warszawy, Skrz. poczt. Nr. 729 dla „Purol”.

W.P. M. S. w Radomsku. Teatr „Rozmaitości w Częstochowie” ma stałe powodzenie. Ceny są b. niskie przystępne dla każdego. Stanowczo radzimy ten teatr odwiedzić.

W.P. Dyr. K. w Częstochowie. — *Poinformować W. P. możemy, że Red. nasz Lekarz - D-ta Michał Grejniec przyjmuje członków Kasy*

PIEGI

zółte plamy, opaleniznę usuwa pod gwarancją aptekarza Jana Gadebuscha „AXELA” krem od piegów: 1/2 słoika 2,60 zł. 1/1 sł. 4,50. zł. do tego mydło „AXELA” 1 kaw. 1,50 zł. 3 kaw. 3,50 zł. Do nabycia w drogeriach i aptekach lub wprost w firmie

J. GADEBUSCH

Poznań, Nowa 7 (Bazar).

Chorych prywatnie. Przyjęta się odbywają przy ul. Marji Panny (I Aleja nr. 10) codz. od 9—1 i od 3—7, w niedzielę i święta od 9—1 po poł.

Zjazd Lekarzy w Krynicy. który się ma odbyć od 4 — 6 stycznia zapowiada się, ze względu na ciekawe referaty, — świetnie.

O cukrzycy i jej leczeniu mają być wygłoszone referaty przez d-rów Filińskiego (W-wa), Anast. Landau'a (W-wa), Chwalibogowskiego (Lwów), doc. Węgierko (W-wa), doc. Łabędzińskiego (Poznań), Wierzuchowskiego (W-wa). Blassberga (W-wa).

Mianowani:

Dr. Ostromecki Bohdan, prowizoryczny Naczelnik Wydziału w V st. sł. w Urzędzie Wojewódzkim w Kielcach, Naczelnikiem Wydziału w V st. sł. w tymże Urzędzie dekretem z dn. 18. IX. 29.

Statystyka chorób zakaźnych w Polsce.

Od dn. 24 XI — 30 XI.

Dżuma — 0.
Ospa — 3 (0).
Cholera — 0.
Dur brzuszny — 421 (37).
Dur rzekomy — 0.
Dur osutkowy — 16 (3).
Dur powrotny — 0.
Czerwonka — 20 (7).
Płonica — 714 (39).
Błonica — 415 (16).
Zapał. op. mózg. — 9 (4).
Odra — 1471 (7).
Róża — 107 (3).
Krzusiec — 280 (5).
Malarja — 5 (0).
Posoczn. połóg. — 18 (6).
Trąd — 0.
Jaglica — 292 (0).
Wąglik — 0.
Nosacizna — 0.
Włośnica — 0.
Wścieklizna — 0.
Zatrucie jad. kiełb. — 0.
Chor. Heine-Medina — 0.
Inne choroby zakaźne — 227 (5).
Liczby w nawiasach oznaczają zgony.

Prenumerujcie „OGNIWO”

Miesięcznik poświęcony idei łączności narodu.
Kalisz, Aleja Józefiny 9.

Kto chce mieć świeżą i ładną cerę niech napisze do Adm. „Czystości” Skrz. poczt. Nr. 729 dla „Promień”

Chorzy na płuca proszeni są o podanie adresu do Adm. „Czystości” w Warszawie. Skrz. Pocz. Nr. 729 pod „Płuca”

F) NAJTANIEJ tutra Kupować po sezonie.

F) NAJSOLIDNIEJ!

F) NAJWIĘKSZY WYBÓR!

Warszawa, Trębacka 10, „OCCASION”

Olbrzymi wybór futer damskich, męskich—Lisy—etole—kołnierze—skórki **PRAWDZIWA OKAZJA TANIEGO KUPNA**

Znakomity Artysta
Aleksander Węgierko
pisze
„szczot. „**PUROL**”
są bardzo dobre.”

K T O M A

**jakieś pomysły
lub wynalazki**

powinien podać swój adres do Administr. „Czystości” Warszawa, skrz. poczt. 729 sub „Wynalazek” (znaczek na odp.).

„Życzę powodzenia w podjętym, pożytecznym pomysle, który z pewnością dodatnio zadziała, zwłaszcza w higienie szkolnej i ludowej”. *Prof. Dr. W. Łepkowski.*
Tak pisze o szcz. „PUROL” — największa powaga **dentystyki** w Polsce.

T Y S I A C E

chorych na katar żołądka, wzdęcia, kurcze, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie, odzyskało zdrowie, używając ziółka sławnego na cały świat Dr. Dietla, Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej. — Adres: **Liszki-Apteka. Powoływać się na „Czystość”.**

„Materiały Dentystyczne”

S. WAINRYB

Częstochowa, Kilińskiego 6.

BYSZKOWICZ

w Warszawie,

Leszno Nr. 9, tel. Nr. 161—80.

Posiada stale na składzie

WIELKI

WYBÓR

ZĘBÓW

i artyk. Lek.-Dent.

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

J. W. SZYMKOWIAK i S^{ka}

Częstochowa, Jasnogórska 36, Tel. № 264

Gmachy, Budynki, Domy, Mosty, Mostki,

lejkki, Projekty i Kosztorysy, Konst

Żel.-betonowe.

SKLEP

nad „Palenicą”

W KRYNICY.

Poleca wszelkie owoce, słodocze, wędliny etc. w gatunku najlepszym, **po cenach najtańszych!** Prosimy się przekonać!

Kto obserwuje wpływ **TYTONIU** na zęby, wie,— jak trudno jest usunąć żółty nalot oraz zapach jego z ust.

Czyni to szczoteczka i proszek **gat. C — „DLA PALACZY”**

PALACZE!

CZYSTE, BIAŁE ZĘBY

daje tylko

„PUROL”

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE!

... nareszcie więc jestem zadowolona, mam zęby czyste, białe, bez żadnego osadu, w ustach czuje świeżość i przyjemny smak, a to dzięki szczoteczkom i proszkowi „Purol” systemu i wynalazku Lekarza-D-ty **Michała Grejnieca**

Mela Grabowska

Primadonna Operetki
Lwowskiej.

Rób! Pracuj! Buduj!

oto hasło XX wieku.

Spiesz do firmy

D. Berkowicz

Częstochowa, Kościuszki 45,

gdzie najtaniej kupisz:

Papę, smołę, cement, gips, trzcinę, kafle, żelastwo, karbo lineum, cegłę, wapno, posadzki i płyty cementowe, cegłę i glinę ogniotrwałą, drzewo, dachówki, drewno, farby, lakiery, pokosty, smary, oleje i etc.

Inż. B. Hłasko i Skrzynecki

Biuro techn. i fabr. „**MŁOT**”

w **CZĘSTOCHOWIE**

ul. Mała 24. — Telefon 507.

Wszelkie urządzenia sanitarne

Wodociągi. — Kanalizacja. — Wentylacja.

Centralne ogrzewanie wodne i parowe.

Kotłarnia miedziana i żelazna.

„DENTAL”

Szrama i Kapczyński

Poznań, Skarbowa 11.

Piewszorzędne źródło zakupów wszelkich przyborów dentystycznych. Dostawa punktualna i solidna.

MATERJAŁY WYBOROWE

PROSIMY POWOŁYWAĆ SIĘ NA „CZYSTOŚĆ”!

Kto chce współdziałać w rozpowszechnieniu zasad **racjonalnego pielęgnowania zębów i jamy ustnej** (Szkoły, Świetlice Wojskowe i Szkolne, Koła Młodzieży, Ośrodki Zdrowia, Poradnie, Instyt. lecznicze, Kasy Chorych, Lekarze, Lekarze-D-ści, Higjeniści i t. d. i t. d.), — ten nabywa odbitki z „CZYSTOŚCI”, jako ulotki, a mianowicie:

		CENA:		
LeKarz-D-ta		100 egz.	500 egz.	1000 egz.
Michał Grejniec:	1) Kiedy trzeba plombować zęby? (z 2 rys.)	zł. 5	zł. 20	zł. 30
„	2) Kiedy trzeba zęby czyścić? (z 2 rys.)	„	„	„
„	3) Jak trzeba czyścić zęby?	„	„	„
„	4) Jak pielęgnować uzębienie dzieci? (z 2 rys.)	„	„	„
„	5) Nowoczesna technika dentystyczna.	„	„	„
„	6) Skutki zaniedbywania zębów (1 rys.)	„	„	„
„	7) Dlaczego należy unikać partaczy dentystycznych. „	„	„	„

Polecamy również odbitkę z „Czystości” Prof. Dr. Paweł Gantkowski (Poznań) „O raku i jego leczeniu”. Wysła się po otrzymaniu należności przek. pocztowym, lub na P. K. O. Nr. 15-960 lub za zalicz. poczt.

Administracja „CZYSTOŚCI” Warszawa, skrz. poczt. N 729.

INSTALACJE

WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNE

solidnie i przystępnie

wykonywa

Inż. Poznański

w Częstochowie, Piotrowska Nr. 3

Radjoaparaty i wszelkie artykuły

SANITARNO - KANALIZACYJNE

najlepiej się kupuje w firmie

Paweł Belke

w Częstochowie, Piłsudskiego 5 róg Strażackiej

Częstochowanie i Przyjezdni!

Kto chce miło i przyjemnie **wieczór** spędzić

Ten idzie do kina „APOLLO” w Częstochowie

Plac Katedralny (ul. Ogrodowa) Nr. 26

Tam wyświetlają najlepsze obrazy! Ceny b. niskie! Więcej niż 100.000 osób zwiedziło „APOLLO” i wyniosło najlepsze wrażenie!

LEKARZ DENTYSTA MICHAŁ GREJNIEC

W CZĘSTOCHOWIE.

Al: Najśw. M. Panny
(I-sza Aleja) Nr. 10, telef. Nr. 2-50.

Przyjmuje codziennie
od 9-1 i od 3-7 w.

W niedziele i święta
od 9 - 2 p. p.

Dr. med. D. pisze:
„Szczołeczki „Puroł”—„Anatomi-
czne” — są, według mego zdania,
bardzo praktyczne i godne
powszechnego zastosowa-
nia”.

PAŃSTWOWY ZAKŁAD ZDROJOWY KRYNICA

położony w zachod. części Karpat 590 m. nad poziomem morza.

CAŁOROCZNY SEZON KĄPIELOWY.

Sezon zimowy już czynny

Kawiarnia i Restauracja

Domu Zdrojowego w Krynicy

Śniadania, Obiady, Kolacje.

Bar, Dancing przy Five-o-Clock oraz wieczorem od 9-ej

Ceny umiarkowane.

Z prasy: (Pro Patria № 137).

„Czystość“ (Warszawa, skrz. poczt. 729).

Lud nasz polski czystością niestety nie grzeszy.

Walka z brudem, z zawszeniem i zarobaczeniem chaty polskiej czeka na swoich działaczy.

Jeżeli na kresach zachodnich spotykamy schludne i czyste domy włościańskie i robotnicze, to wiele pracy należy włożyć, żeby do tego stanu doprowadzić inne dzielnice, gdzie kąpiel w stałych okresach jest ludności wprost nieznaną.

Wobec tego z zainteresowaniem powitać należy i poprzeć mies. „Czystość“ od niedawna wydawany w Warszawie, a poświęcony higienie i czystości; z uwzględnieniem popierania i krzewienia zasad czystości w życiu społecznym.“

Z prasy, „Express Kujawski“ d. 17 VI 29 r.

„CZYSTOŚĆ“

Drugi już rok wydawany jest przez lekarza-dentystę p. Michała Grejnieca pożyteczny miesięcznik „Czystość“.

Miesięcznik jest redagowany bardzo żywo i ciekawie.

Numer ostatni (3 — 4) poświęcony jest działalności na polu higieny zaśluzonego lekarza ś. p. Józefa Polaka. — Pozatem numer zawiera szereg artykułów i notatek fachowych.

„CZYSTOŚĆ“

Ilustrowany miesięcznik popularny

WARSZAWA CZĘSTOCHOWA KRYNICA

skrz. poczt. 729.

Al. Najśw. Marji Panny 10.

willa p. Szwarca Nr. 21.

Ma 2 cele:

- 1) „Czystość“—szerzy zasady higieny!
- 2) „Czystość“—notuje czyny szlachetne, ołiarne!

Kto pragnie, aby w Polsce **nie było brudu**

Kto chce, aby czyny szlachetne były **wzorem** naszego życia,

Ten abonuje „CZYSTOŚĆ“

Wydatek niewielki.—Rocznie Zł. **6.** Zagr. Dol. **2** P.K.O. Nr. **15-960.**

Redakcja i Administracja w **WARSZAWIE**, Skrz. poczt. Nr. **729.**

Ludzie czyści, pomóżcie nam w naszej pracy!

„CZYSTOŚĆ“ -- czyta już 50 tys. ludzi!

UWAGA! Organ ten spec. się nadaje dla ogłoszeń artykułów, mających związek z hig. i zdrowiem! Również dla firm, interesujących się Magistratami, Sejmikami, Szkołami, Kas. Chorych, Wojskiem oraz Lekarzami wszelk. spec. i t. p.

W. P.

Gdyśmy w r. z. przystąpili do wydawania p. „Czystość“, liczyliśmy na poparcie ze strony ludzi **czystych**, którym szerzenie naszych haseł leży na sercu.

Niejedyn sobie powiedział: mamy tyle **brudu** w Polsce, czytamy tyle o ohydzie życia naszego (morderstwa, oszustwa, malwers. i t. p.), że chętnie poprzeć trzeba pismo, poświęcone szerzeniu zasad czystości pod każdym względem i notujące piękne i szlachetne czyny ludzkości, czyny, które mogą być **wzorem** dla każdego, szczególnie zaś dla pokolenia podrastającego.

Nie omylił się w założeniu naszym, zaczynając bowiem od przedstawicieli Władz Najwyższych w Polsce aż do mieszkańców wsi i domów fabrycznych, — wszędzie spotkaliśmy się z serdecznym przyjęciem.

Pragniemy, aby zasady „Czystości“ tak wszędzie zapanowały, żeby o Polsce mówiono, że tam jest tak czysto, jak w Holandji lub Szwajcarji.

Uśmiechnie się może ktoś na to, ale zwrócimy uwagę, że wiele rzeczy nieziszczalnych narazie, stawały się rzeczywistością, gdy całe społeczeństwo szczerze tego pragnęło.

Zwracamy się do **każdego**, kto przeczyta to wezwanie nasze, do ludzi wszelkich stanów i wyznań i prosimy:—**„Pomóżcie nam w naszej pracy“!**

Przy wydatnej Waszej pomocy, postawimy pismo na odpowiedniej wysokości i cel nasz będzie osiągnięty.

Prosimy nie odkładać, lecz **zaraz** „Czystość“ zaabonować!

REDAKCJA i ADMINISTRACJA.

Załączamy 2 blankiety P. K. O. Nr. 15-960. Jeden na zł. 6.— na 1 egz. „Czystości“. Drugi zaś — na prenum. kilku egz. „Czystości“ lub też na ofiarę na nasz fundusz prasowy, lub też dla doręczenia znajomym i sympatykom naszego pisma.

Nr. wzorowy chętnie wysyłamy po otrzym. 50^{gr} w znaczku poczt., na życzenie i gratis. Afisze nasze prosimy wszędzie wywieszać!

P. S. Przytaczamy niektóre wycinki prasy o „Czystości“:

Z prasy: (Expr. Kr. Nr. 51).

Audjencja u Ks. Prymasa.

„J. Em. Prymas Polski ks. Kardynał Hlond przyjął onegdaj na posłuchaniu redaktora czasopisma „Czystość“ Lek. Dent. Michała Grejnieca, który przedstawił J. Eminencji ideę swego wydawnictwa.

Ks. Prymas okazał duże zainteresowanie dla wspomnianego czasopisma i życzył jego redaktorowi powodzenia w podjętej pracy.“

Z prasy: (Expr. Cz. № 247).

Moralne poparcie „Czystości“ przez Min. Składkowskiego.

„Jak już wzmiankowaliśmy, znany w naszym mieście higienista, lekarz d-ta Michał Grejniec, wydaje od niedawna mies. „Czystość“, organ poświęcony higienie i czystości w najszerszym znaczeniu tego słowa, oraz notowaniu czynów szlachetnych.

Czasopismo to, zapełniające lukę w naszym piśmiennictwie, zyskuje coraz więcej zwolenników wśród wszystkich prawie sfer społecznych.

W tych dniach redaktor „Czystości“ przedstawił w kancel. Min. Spr. Wewn. wydane dotychczas zeszyty.

Referent prasowy Min. Spr. Wewn., p. radca Grzegorzczak, oznajmił red. Gr., w imieniu p. ministra, że „Czystość“ jest gen. Składkowskiemu znana, że akcja skierowana ku szerzeniu czystości w Polsce znajdzie ze strony Min. Spr. Wewn. zawsze uznanie i że „Czystość“, z tego powodu, może liczyć w zupełności na „**moralne poparcie**“ ze strony p. min. gen. Składkowskiego.

Z prasy: (Drogerzysta, Org. Zw. Drog. Rzeczp. Polskiej № 44, Poznań).

„Wyszedł potrójny^o Nr. 4, 5 i 6 czasopisma „Czystość“, wydawanego przez Lekarza-Dentystę, p. Michała Grejnieca w Częstochowie. Numer ten zawiera bardzo wiele cennych artykułów, z których kilka przedrukujemy w niniejszym numerze naszego „Drogerzysty“.